

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**Методичні рекомендації для проведення практичних занять здобувачів
вищої освіти
з опанування навчального матеріалу
з дисципліни «Адміністрування податків»
для здобувачів 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування ОПП «Облік і аудит»**

Розробники: д.е.н., професор Тетяна КОСОВА
д.е.н., професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Протокол № 11 від «28» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ Тетяна КОСОВА

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Адміністрування податків» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь щодо організації та здійснення адміністрування податків, налагодження відносин між платниками податків та органами податкової служби, відповідальності суб'єктів податкового процесу.

Метою навчальної дисципліни є формування системи фундаментальних знань з теорії системи оподаткування та адміністрування податків, засвоєння закономірностей функціонування податкової системи України та її складових.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- опанувати теоретичні та організаційні основи податкової роботи щодо узгодження податкових зобов'язань;

- оволодіти навичками роботи з законодавчими актами, діючими інструктивними матеріалами та нормативами;

- з'ясувати функції контролюючих органів з адміністрування податкових зобов'язань платників перед бюджетами та державними цільовими фондами;

- набути вміння роз'яснювати окремі положення податкового законодавства, вирішувати дискусійні питання, надавати пропозиції щодо застосування податкового компромісу;

- з'ясувати зміст і сутність адміністрування податків податковими органами, особливості стягнення податкового боргу з суб'єктів господарювання.

Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

ПР06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

ПР08. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства

ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль № 1 «Адміністрування прямих та непрямих податків в Україні»										
1.1	Теоретико-організаційні засади адміністрування податків	1 семестр				1 семестр				
		11	2	2	7	9	-	-	9	
1.2	Управлінські технології в контрольних органах щодо податків та зборів.	11	2	2	7	12	2	-	10	
1.3	Податкове консультування: сучасний стан та перспективи розвитку.	11	2	2	7	12	2	-	10	
1.4	Адміністрування податків і зборів в межах спеціальних податкових режимів.	11	2	2	7	12	-	2	10	
1.5	Організація обліку податків, зборів, платежів у контролюючих органах. Приймання та обробка податкових декларацій у контролюючих органах	11	2	2	7	11	-	2	9	
1.6	Визначення суми податкових та/або грошових зобов'язань платника податків контролюючими органами	11	2	2	7	12	2	-	10	
1.7	Конфлікт інтересів у податкових правовідносинах та шляхи його вирішення Адміністрування податкового боргу	11	2	2	7	9	-	-	9	
1.8	Особливості адміністрування місцевих податків і зборів.	12	2	2 1	7	10	-	1	9	
1.9	Домашнє завдання	8	-	-	8	-	-	-	-	
1.10	Модульна контрольна робота №1	8	1	-	7	-	-	-	-	
1.11.	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8	
1.12.	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	10	-	1	9	
Усього за модулем №1		105	17	17	71	105	6	6	93	
Усього за навчальною дисципліною		105	17	17	71	105	6	6	93	

Модуль № 1 «Адміністрування прямих та непрямих податків в Україні»

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1. Теоретичні та організаційні основи податкового менеджменту.
2. Система податкових органів та їх роль у податковому процесі.
3. Права, обов'язки та відповідальність контролюючих органів.
4. Правові засади системи надання адміністративних послуг органами ДФС.
5. Сутність адміністрування податків.

Завдання 1

Ознайомлення з організаційною структурою ДФСУ:

Апарат <https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/struktura/aparat/>

Територіальні органи. <https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/struktura/teritorialni-organi/>

Завдання 2

Вивчення «Положення про Державну податкову службу України».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n15>

Завдання 3

Організація діловодства у Державній фіскальній службі України.
https://tax.gov.ua/data/normativ/000/002/72977/_nstrukts_ya_z_d_lovodstva_DFS.docx

ТЕМА 2. УПРАВЛІНСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТРОЛЬНИХ ОРГАНАХ ЩОДО ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

1. Необхідність та сутність обліку платників податків.
2. Облік суб'єктів підприємницької діяльності в органах державної реєстрації.

Завдання 1

Ознайомлення з документальним оформленням обліку платників податків

Форма № 2-ОПП. ЖУРНАЛ реєстрації заяв та повідомлень про взяття на облік (реорганізацію, унесення змін, перереєстрацію) платників податків.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#Text>

Довідка про взяття на облік платника податків, відомості щодо якого не підлягають включенню до Єдиного державного реєстру.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1480.doc>

Свідоцтво про реєстрацію інвестора та угоди про розподіл продукції як платника податків (Форма № 4-УРП). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1480.doc>

Форма № 14-ОПП. Журнал реєстрації документів про взяття на облік платників податків

Форма № 1-ОПП. Заява (для юридичних осіб та відокремлених підрозділів).

Форма № 1-ОПП. Заява нерезидента (для іноземної юридичної компанії, організації або її відокремленого підрозділу) (Форма № 1-ОПП).

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1482.doc>

Форма № 7-ОПП. ЖУРНАЛ реєстрації заяв та повідомлень про взяття на облік (внесення змін) платників податків (для самозайнятих осіб)

Форма № 5-ОПП. Заява (для осіб, які провадять незалежну професійну діяльність). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1483.doc>

Форма № 17-ОПП. Заява про взяття на облік за неосновним місцем обліку. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1484.doc>

Форма № 20-ОПП. Повідомлення про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1485.doc>

Форма № 34-ОПП. Запит про надання довідки про взяття на облік платника податків, відомості щодо якого не підлягають включенню. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1492.docx>

Форма № 11-ОПП. Повідомлення про взяття на облік / зняття з обліку платника податків. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1493.doc>

Форма № 6-ОПП. Журнал реєстрації заяв, повідомлень, інших документів про припинення чи зняття з обліку платників податків*

Форма № 8-ОПП. Заява про ліквідацію або реорганізацію платника податків. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1494.doc>

Відомості про відсутність (наявність) заборгованості зі сплати податків і зборів. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1495.doc>

Відомості про узгодження плану реорганізації юридичної особи. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1496.doc>

Форма № 12-ОПП. Довідка про зняття з обліку платника податків. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/100/f370267n1497.doc>

Завдання 2

Вивчення Електронних сервісів ДФСУ. <https://tax.gov.ua/diyalnist-/elektronnyi-servisi/>

- Електронні сервіси, розміщені на офіційному вебпорталі ДПС
- Електронні сервіси, які надаються через "Єдине вікно подання електронної звітності"
- Електронна звітність
- Контакт-центр
- Угода про інформаційне співробітництво щодо надання сервісної послуги з передачі фінансовій установі даних з фінансової звітності підприємства

ТЕМА 3. ПОДАТКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

1. Порядок надання консультаційних послуг фізичним і юридичним особам з питань застосування податкового законодавства.

2. Порядок надання необхідних рекомендацій стосовно визначення бази оподаткування та розрахунку податків і зборів, використання пільг окремими платниками податків і зборів відповідно до чинного законодавства, дотриманню встановленого порядку нарахування та сплати податків і зборів.

Завдання 1

Визначення переваг і недоліків різних способів одержання податкових консультацій, оцінка їх вартості.

Спосіб 1. Платна консультація юриста. Це може бути аудиторська фірма, юрист-господарник, адвокат тощо.

Спосіб 2. Зателефонувати в безкоштовну службу консультації Державної фіскальної служби України.

Телефон 0 (800) 50-10-07
(<http://www.vobu.com.ua/rus/addresses/organization/1>).

Спосіб 3. Писати листи до місцевої податкової інспекції з метою одержання пояснення з того чи іншого питання (посилаючись на статтю 52 Податкового кодексу України).

Завдання 2

Організація податкових консультацій

- Консультації для юридичних осіб. <https://tax.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/>
- Консультації для фізичних осіб. <https://tax.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-fizichnih-osib/>
- Письмові консультації в ЗІР (Загальнодоступному інформаційному ресурсі) <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=pz>

ТЕМА 4. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В МЕЖАХ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ РЕЖИМІВ.

1. Особливості адміністрування єдиного податку платників юридичних і фізичних осіб, фіксованого сільськогосподарського податку.

2. Облік платників єдиного податку – фізичних та юридичних осіб, порядок подачі заяви на перехід на спрощену систему оподаткування.

3. Ставки та строк сплати єдиного податку фізичними та юридичними особами.

Завдання 1

Визначення переваг та недоліків традиційної і спрощеної системи оподаткування.

Практична вправа

1. Ознайомлення з формою Книги обліку доходів і витрат, яка ведеться фізичними особами - підприємцями, які сплачують єдиний податок, а також особами, які мають пільговий торговий патент для продажу товарів (крім підакцизних) (надання послуг). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1269-2001-%D0%BF#Text>.

2. Заповнення Книги обліку доходів і витрат у форматі EXCEL. https://buh.ligazakon.net/news/204754_z-16-lipnya-d-tipova-forma-oblku-dokhodv--vitrat-dlya-fop-na-zagalny-sistem

3. Особливості ведення Книги обліку доходів і витрат у електронній формі засобами електронного кабінету,

<https://buhplatforma.com.ua/article/6792-kniga-oblku-platnika-dinogo-podatku>,

ТЕМА 5-6. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ, ПЛАТЕЖІВ У КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНАХ. ПРИЙМАННЯ ТА ОБРОБКА ПОДАТКОВИХ ДЕКЛАРАЦІЙ У КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНАХ

1. Правові засади ведення оперативного обліку податків в органах ДФС України.

2. Оперативний облік податкових надходжень до бюджету.

3. Електронні рахунки платників податку на додану вартість.

4. Умови повернення помилково або надмірно сплачених податків, зборів, єдиного соціального внеску, митних платежів платникам

Завдання 1

Вивчення вимог до ведення реєстрів ДФУ

▪ Єдиний державний реєстр місць зберігання. <https://tax.gov.ua/administrativni-poslugi/poslugi-dps/ediniy-derjavniy-reestr-mists-zberigannya/>

▪ Єдиний державний реєстр обладнання для промислового виробництва сигарет та цигарок <https://tax.gov.ua/administrativni-poslugi/poslugi-dps/ediniy-derjavniy-reestr-obladnannya/>

▪ Державний реєстр реєстраторів розрахункових операцій <https://tax.gov.ua/administrativni-poslugi/poslugi-dps/derjavniy-reestr-reestratoriv-rozrahunkovih-operatsiy/>

▪ Реєстрація програмного реєстратора розрахункових операцій <https://tax.gov.ua/administrativni-poslugi/poslugi-dps/reestratsiya-programnogo-reestratora-rozrahunkovih-operatsiy/>

Завдання 2

Організація роботи з Відшкодування ПДВ. <https://tax.gov.ua/diyalnist-vidshkoduvannya-pdchv/>

ТЕМА 7. ВИЗНАЧЕННЯ СУМИ ПОДАТКОВИХ ТА/АБО ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ

1. Поняття податкового та/або грошового зобов'язання та порядок їх визначення контролюючими органами.

2. Податкові повідомлення – рішення контролюючих органів та процедура їх направлення (вручення) платникам податків.

Завдання 1

Ознайомлення з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0124-16#Text>:

- Податковими повідомленнями-рішеннями за формами «Ф», «Р», «Р1», «Ш», «З», «В1», «В3», «В4», «П», «С», «ПС», «Д», «Н», «ПН», «ЗН», «АН», «МПЗФ»,
- Реєстром податкових повідомлень-рішень, надісланих (вручених) платникам податків - юридичним особам
- Реєстром податкових повідомлень-рішень, надісланих (вручених) платникам податків – фізичним особам

Завдання 2

Вивчення Методичних рекомендацій та розпорядчих документів з організації Контрольно-перевірочної роботи підрозділів податкового аудиту. <https://tax.gov.ua/diyalnist-/podatkoviy-audit/nakazi/>

ТЕМА 8-9. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВИРІШЕННЯ. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ

1. Поняття та причини виникнення конфлікту інтересів у податкових правовідносинах.

2. Податкові консультації, податкові роз'яснення як форма запобігання конфлікту інтересів у податкових правовідносинах.

3. Податковий компроміс як форма вирішення конфлікту інтересів.

4. Поняття податкового боргу платника податку.

Завдання 1

Ознайомлення із заходами «Запобігання проявам корупції». <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zapobigannya-proyavam-korupts/>

- Антикорупційне законодавство України
- Антикорупційна програма Державної податкової служби України
- Міжнародне співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції
- Гаряча телефонна лінія антикорупційного сервісу «Пульс»
- Результати роботи з питань запобігання та виявлення корупції

Завдання 2

Вивчення практичних прикладів вирішення конфлікту інтересів у податкових правовідносинах відповідно до Методичні рекомендації від

21.10.2022 № 13 Щодо застосування окремих положень Закону України "Про запобігання корупції" стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Methodychni-rekomendatsiyi-vid-21.10.2022-13.pdf>

ТЕМА 10. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ.

1. Контрольна діяльність податкових органів за нарахуванням та сплатою місцевих податків і зборів.

2. Контроль за утриманням платежів за місцевими податками і зборами за окремими видами податків і зборів.

Завдання 1

Порівняння Ставок місцевих податків та зборів за областями України. <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/stavki-mistsevih-podatkiv-ta-zboriv/>

Завдання 2

Механізми адміністрування окремих видів місцевих податків

- Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/podatok-na-neruhome-mayno--/>

- Єдиний податок для юридичних осіб (третя група) <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/ediniy-podatok-dlya-yuridichnih-osib--tretya-grupa/>

- Єдиний податок для юридичних осіб – сільськогосподарські товаровиробники (четверта група) <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/ediniy-podatok-dlya-yuoidichnih-osib---si/>

- Єдиний податок для суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/ediniy-podatok-dlya-subandapos;ekti/>

- Транспортний податок <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/transportniy-podatok/>

- Плата за землю (у складі податку на майно) <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/plata-za-zemlyu--u-skladi-podatku-na-may/>

Завдання 3

Механізми адміністрування окремих видів місцевих зборів

- Збір за місця для паркування транспортних засобів <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-zbori/zbir-za-mistsya-dlya-parkuvann/>

- Туристичний збір <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-zbori/turistichniy-zbir/>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова література

1. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Митний кодекс України: Кодекс України від 13 березня 2012 р. №4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>
5. Адміністрування податків і платежів : навчальн. посіб. / І. А. Прокопенко, О. С. Іванишина, Ю. В. Панура та ін. ; за заг. ред. д.е.н., проф. В. Л. Андрущенко. Ірпінь : УДПСУ, 2018. 314 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/357>
6. Крилов Д. В. Адміністративно-правові засади публічно-сервісної складової державної податкової політики в Україні: теоретико-правові та праксеологічні аспекти: монографія; НДІ публ. права. Херсон : Гельветика, 2019. 379 с.
7. Бочарова Н. А. Податковий менеджмент: навч. посіб. Харків : Бровін О. В., 2020. 120 с.
8. Косова Т. Д., Ползікова Г. В., Захарченко Н. В. Механізми податкового менеджменту в умовах антикризової фінансової політики: монографія; Придніпров. держ. акад. буд-ва та архітектури. Дніпро : Акцент, 2020. 223 с.
9. Сафарова А. Т. Адміністрування податків (вітчизняний і міжнародний контексти): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 75 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20699/1/Methodrekom_Administruvannya_podatkiv.pdf

Допоміжна література

10. Долозіна І. Л. Теоретико-методологічні засади політики управління податково-бюджетними дисбалансами за умов фіскальної децентралізації : монографія; Донбас. держ. машинобуд. акад. Краматорськ : ДДМА, 2019. 432 с.
11. Kosova T., Brezhnyeva-Yermolenko O. VAT administration system in Ukraine: adaptation to the requirements of European legislation. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2020. №1 (1). С.76-83. http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/239902/pdf_6
12. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави : [колект.] монографія / [В. В. Борса та ін.] ; за ред. д-ра екон.

наук, проф. О. П. Гребельника ; Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 265 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

13. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

14. Сайт компанії «Ліга-Закон». URL: <http://www.ligazakon.ua>

15. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://www.sfs.gov.ua/>

16. Сайт газети «Все про бухгалтерський облік». URL: <https://www.vobu.ua/>

17. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).